

Mediation Monitor Rechtspraak Tussenrapportage 2008

Juli 2008

M. Guiaux

Het ministerie van Justitie heeft vanaf april 2005 twee beleidsmaatregelen ingevoerd om het gebruik van mediation te bevorderen. Ten eerste zijn doorverwijzingsvoorzieningen naar mediation geïmplementeerd bij het Juridisch Loket en de Rechtspraak. Dit houdt in dat deze organisaties zaken kunnen doorverwijzen naar mediation. Bij de gerechten kan het voorstel om een zaak door te verwijzen naar mediation op drie verschillende manieren worden gedaan: a) schriftelijk (per brief of per vonnis) b) mondeling (door de rechter op zitting) of c) op initiatief van partijen. Ten tweede zijn twee soorten financiële voorzieningen voor partijen beschikbaar die tegemoetkomen in de kosten van mediation. Partijen die in aanmerking komen voor gesubsidieerde rechtsbijstand kunnen een mediationtoevoeging aanvragen. Hiervoor betalen ze maximaal een eigen bijdrage van €92. Partijen die via de Rechtspraak naar mediation worden doorverwezen en geen toevoeging ontvangen kunnen gebruik maken van een stimuleringsbijdrage. Hierdoor kunnen partijen 2,5 uur gratis gebruik maken van mediation.

Deze factsheet geeft een overzicht van de ontwikkeling van mediations die vanaf 2005 tot en met 2007 via de gerechten zijn doorverwezen (voor mediations die via het Juridisch Loket en mediations buiten doorverwijzingsvoorzieningen zie Fact sheet 2008-3 en 2008-5). De beschreven studie in deze fact sheet richt zich op de volgende empirische vragen:

- 1 de bekendheid met mediation en het gebruik ervan;
- 2 de resultaten van mediations;
- 3 de kwaliteit en het aanbod aan mediators;
- 4 het beroep dat wordt gedaan op de mediationtoevoeging.

Implementatie

Vanaf 1 april 2005 is bij de gerechten de structurele doorverwijzingsvoorziening voor mediation volgens schema fasegewijs ingevoerd. In april 2005 is de doorverwijzingsvoorziening bij 8 gerechten ingevoerd. Tot en met 2006 is de doorverwijzingsvoorziening bij nog 14 gerechten geïmplementeerd. Aan het eind van 2006 was de doorverwijzingsvoorziening bij 22 gerechten operationeel. Begin april 2007 is de implementatie in de laatste vier gerechten afgerond. Vanaf april 2007 kunnen partijen tijdens een procedure alsnog voor mediation kiezen bij alle gerechten in Nederland.

Gebruik van mediation

Sinds de implementatie van de doorverwijzingsvoorzieningen en de financiële voorzieningen is het gebruik ervan jaarlijks toegenomen. In 2005 werden 830 zaken naar mediation doorverwezen. In 2007 nam het aantal doorverwezen zaken toe met 3.364 tot een totaal van 6.327. Sinds 2005 zijn in totaal 5.793 mediations gestart, waarvan 3.072 in 2007. Van de gestarte mediations zijn er inmiddels 4.191 afgerond, waarvan 2.480 in 2007. In 2005 werden 150 stimuleringsbijdragen verstrekt en werd in 169 zaken een mediation toevoeging afgegeven; deze aantallen zijn in 2007 opgelopen tot 1.050 stimuleringsbijdragen en 1.166 zaken

met een mediationtoevoeging. Het totale beroep dat tussen 2005 en 2007 op de stimuleringsbijdrage is gedaan ligt op 3.074. In de periode 2005-2007 is het aantal zaken met een mediationtoevoeging 2.009; in die periode zijn in totaal 2.419 mediationtoevoegingen afgegeven.

Soort zaken

Een kwart van de afgeronde mediations betrof bestuurszaken en driekwart betrof civiele zaken. Bij bestuurszaken werden vooral conflicten over sociale verzekeringen (48%) doorverwezen en bij civiele zaken waren het vooral conflicten in de familiesfeer (83%, bijvoorbeeld echtscheiding, omgangsregeling).

Bekendheid

Van de partijen die via de gerechten hebben deelgenomen aan mediation, zei 45% al bekend te zijn met mediation voordat ze eraan begonnen. Bij rechtbanken waar mediation recent is ingevoerd, is hooguit 40% van tevoren al bekend met mediation. Bij rechtbanken die al langer een doorverwijzingsvoorziening hebben is 50% van de partijen al bekend met mediation voor de procedure. Voor alle partijen die aan mediation deelnemen is de rechtbank (69%) of de advocaat (26%) de belangrijkste bron van informatie. In mindere mate

verkrijgen betrokken partijen ook informatie via de pers, media of vakliteratuur (11%), familie, vrienden, werk of collega's (10%) en folders (7%).

Overeenstemming

Tussen 2005 en 2007 zijn er geen grote veranderingen opgetreden in de duur van mediations en de mate waarin overeenstemming is bereikt. Van de mediations die via de gerechten zijn doorverwezen eindigde 52% met volledige en 8% met gedeeltelijke overeenstemming. Er is verschil in de kans op overeenstemming per type zaak. Bestuurszaken eindigen vaker met (gedeeltelijke) overeenstemming dan civiele zaken (74% vs. 55%). In 53% van de zaken is een vaststellingsovereenkomst gesloten. In bestuurszaken wordt vaker een vaststellingsovereenkomst gesloten dan in civiele zaken (66% vs. 48%).

Duur van mediation

Mediations hebben een gemiddelde doorlooptijd van ongeveer 60 dagen. In die tijd vinden gemiddeld 3 bijeenkomsten met een mediator plaats. Bestuurszaken zijn sneller afgerond dan civiele zaken (gemiddeld 33 versus 61 dagen). Meer dan de helft van de doorverwezen bestuurszaken werd tijdens de eerste bijeenkomst afgerond, meestal met volledige overeenstemming. De helft van alle mediations is binnen 5 uur afgerond. Samenhangend met de duur van mediation en het aantal bijeenkomsten, is ook het aantal contacturen in civiele zaken hoger dan in bestuurszaken. In bestuurszaken wordt na gemiddeld 3,7 contacturen volledige overeenstemming bereikt, in civiele zaken is dat na 7,6 uur. Meestal duren mediations waar partijen geen overeenstemming bereiken korter dan mediations waarin ze volledige of ge-

deeltelijke overeenstemming bereiken, maar in bestuurszaken bereiken partijen sneller volledige overeenstemming dan geen overeenstemming.

Tevredenheid van partijen

Net als in 2005 en 2006, zijn partijen in 2007 tevreden tot zeer tevreden over de duur, de financiële kosten en de uitkomst van de mediation. Ook rechtsbijstandsverleners zijn over het algemeen tevreden tot zeer tevreden over deze aspecten van mediation. Wanneer er gedeeltelijke of geen overeenstemming is behaald, zijn partijen en rechtsbijstandsverleners minder tevreden – maar nog wel tevreden – over mediation. Na afloop van de mediation blijken partijen meestal bereid bij toekomstige gelijksoortige conflicten opnieuw voor mediation te kiezen, met name als er (gedeeltelijke) overeenstemming werd bereikt.

Kosten voor partijen

Van de partijen die via de gerechten hebben deelgenomen aan mediation, zei 43% geen kosten te hebben gemaakt voor de mediator. Partijen kunnen om diverse redenen geen kosten hebben gemaakt. Partijen die gebruik maken van de stimuleringsbijdrage, waardoor de eerste 2,5 uur van de mediation gratis zijn, en binnen die tijd klaar zijn, hebben geen kosten. Ook partijen die gebruik maken van een mediationtoevoeging en in een eerder stadium al een eigen bijdrage hebben betaald voor een reguliere toevoeging hebben geen afzonderlijke kosten voor mediation. Voor 43% van de partijen zijn de kosten van mediation een reden om in de toekomst wel voor mediation te kiezen.

Literatuur

Guiaux, M., & Tumewu, M. (2008). *Mediation Monitor 2008: Tussenrapportage*. Den Haag: WODC. Cahier 2008-7.

Deze reeks omvat korte verslagen van onderzoek dat door of in opdracht van het WODC is verricht. Opname in de reeks betekent niet dat de inhoud het standpunt van de Minister van Justitie weergeeft. Alle rapporten van het WODC zijn gratis te downloaden van www.wodc.nl.